

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

از من تا خدا

تربیت دینی

پایه هشتم

دوره اول متوسطه

(اجرای آزمایشی)

اهداف کلی و جزئی درس سوم

اهداف کلی:

۱. آشنایی با مفهوم تحول ایمانی و معنوی در زندگی انسان.
۲. شناخت نقش ایمان و اعتماد به خدا در دگرگونی درونی.
۳. تقویت روحیه‌ی صبر، پایداری و توکل در برابر سختی‌ها.
۴. درک ارزش پایداری در راه حق و مقابله با باطل.

اهداف جزئی (رفتاری):

• دانشی:

- دانش‌آموز مفهوم تحول را در زندگی مؤمنانه توضیح دهد.
- با داستان اصحاب کهف و پیام قرآنی آن آشنا شود.

• مهارتی:

- توانایی تحلیل رفتار اصحاب کهف در برابر ظلم را پیدا کند.
- بتواند نمونه‌ای از تحول مثبت در زندگی خود بیان کند.

• نگرشی:

- نسبت به ایمان و توکل به خدا علاقه‌مند شود.
- احساس مسئولیت در برابر ارزش‌های الهی پیدا کند.

❁ خلاصه‌ی مفصل درس سوم — «تحولی بزرگ»

❖ مقدمه: مفهوم تحول

در آغاز درس، دانش‌آموزان با واژه‌ی «تحول» آشنا می‌شوند.
تحول یعنی دگرگونی و تغییر مثبت در فکر، رفتار و روح انسان.
گاهی انسان احساس می‌کند باید از وضع موجودش فاصله بگیرد و مسیر تازه‌ای را آغاز کند؛ این همان «تحول درونی» است.
تحول واقعی زمانی به‌وجود می‌آید که انسان با **ایمان**، **تفکر و تصمیم درست** راه زندگی خود را تغییر دهد.

❖ داستان اصلی درس: اصحاب کهف

در این درس، نمونه‌ای از بزرگ‌ترین تحولات ایمانی در تاریخ معرفی می‌شود؛ یعنی **ماجرای اصحاب کهف**.

این درس درباره‌ی **تحول فکری تملیخا و دوستانش** است؛ جوانانی که در زمان **پادشاه دقیانوس** زندگی می‌کردند. دقیانوس، پادشاهی مغرور بود که خود را خدا می‌دانست و از مردم می‌خواست او را پرستند.

تملیخا و یارانش با **تفکر درباره‌ی آفرینش آسمان و زمین** و اندیشیدن در نظم و زیبایی جهان، به این نتیجه رسیدند که خدایی بالاتر و واقعی‌تر از دقیانوس وجود دارد — **خدای یکتا**.

وقتی پادشاه از ایمان آنان باخبر شد، دستور داد دستگیرشان کنند.
اما این جوانان با شجاعت، شهر را ترک کردند تا دین و ایمانشان را حفظ کنند.
آنها در مسیر، به غاری پناه بردند که همان **غار اصحاب کهف** بود.

❖ ایمان، صبر و امید

این جوانان در غار پنهان شدند و به خدا پناه بردند.
آنها می‌دانستند که اگر خدا بخواهد، از خطر نجاتشان می‌دهد.
خداوند دعای آنان را پذیرفت و آنان را برای **سال‌های طولانی (سیصد و اندی سال)** در خواب فرو برد.

پس از گذشت سال‌ها، وقتی بیدار شدند، فکر کردند فقط یک روز یا نیم‌روز خوابیده‌اند.

اما وقتی یکی از آنان (تملیخا) برای خرید غذا به شهر رفت، با تعجب دید که همه چیز تغییر کرده؛ مردم دیگر بت نمی‌پرستند و نام خدا را بر زبان می‌آورند.

او با شگفتی فهمید که **زمانی طولانی گذشته** و خداوند با این ماجرا نشانه‌ای از قدرت خود را به مردم نشان داده است.

پیام‌های درس

۱. **ایمان و عقل، اساس تحول انسان است.**
تملیخا و یارانش با اندیشه و ایمان راه درست را شناختند و مسیر زندگی‌شان را تغییر دادند.
۲. **دربار ناهق باید ایستاد، حتی اگر سخت باشد.**
جوانان مؤمن از پادشاه ستمگر نترسیدند و ایمان خود را حفظ کردند.
۳. **صبر و امید، کلید پیروزی است.**
اصحاب کهف سال‌ها در غار در آرامش خداوند ماندند تا روزی حقیقت آشکار شود.
۴. **قدرت خداوند بی‌پایان است.**
او می‌تواند انسان‌ها را از هر خطری نجات دهد و نشانه‌هایش را در گذر زمان آشکار سازد.

نتیجه‌گیری درس

درس سوم به ما یاد می‌دهد که **تحول بزرگ، از درون انسان آغاز می‌شود.** هرگاه انسان با عقل خود فکر کند، با ایمان تصمیم بگیرد و در برابر سختی‌ها صبر و امید داشته باشد، زندگی‌اش دگرگون می‌شود. مثل تملیخا و یارانش که با ایمانشان تاریخ را تغییر دادند و نشانه‌ای از قدرت الهی شدند.

۲- نمونه سؤالات متن درس (به ترتیب متن)

۱- دقیانوس چه ادعایی کرد و مردم را به چه کاری واداشت؟

دقیانوس پادشاه مغروری بود که ادعای خدایی کرد و از مردم خواست **اورا به جای خدا پرستند** و از فرمان‌های او بدون چون و چرا اطاعت کنند.

۲- واکنش اصحاب کهف در برابر فرمان دقیانوس چه بود؟

اصحاب کهف که جوانانی مؤمن بودند، از پرستش او سرباز زدند و تنها خدای یگانه را پرستش کردند. آنان ایمان خود را پنهان کردند تا بتوانند در فرصت مناسب از شهر بگریزند.

۳- چرا تملیخا و یارانش تصمیم به فرار گرفتند؟

چون فهمیدند اگر ایمان خود را آشکار کنند، دقیانوس آنان را شکنجه یا اعدام می‌کند. بنابراین برای حفظ ایمانشان، از شهر گریختند و به غاری پناه بردند تا تنها خدا پناهشان باشد.

۴- خداوند چگونه اصحاب کهف را از خطر نجات داد؟

خداوند آنان را در غار به خوابی طولانی فروبرد؛ خوابی که سال‌ها طول کشید و به این ترتیب، از دست دشمنان در امان ماندند. پس از بیداری، نشانه‌ای از قدرت و رحمت الهی آشکار شد.

۵- ایمان چه تحولی در زندگی آنان ایجاد کرد؟

ایمان باعث شد آنان از دنیا، مقام و ثروت بگذرند و راه حق را انتخاب کنند. درونشان پر از آرامش، شجاعت و اطمینان به خدا شد و همین ایمان، زندگی‌شان را دگرگون کرد.

۶- تملیخا پس از بیدار شدن از خواب چه دید؟

او دید همه چیز در شهر تغییر کرده است؛ مردم دیگر بت پرست نیستند و **خداپرستی در میان مردم گسترش یافته**.
با شگفتی فهمید که **قرن ها از خوابشان گذشته است**.

۷- پیام اصلی این داستان چیست؟

ایمان واقعی انسان را **دگرگون می کند** و اگر انسان به خدا **توکل و اعتماد** داشته باشد،
خداوند او را در سخت ترین شرایط **حفظ و یاری می کند**.

۸- اگر در برابر ناحق قرار بگیریم، چه باید بکنیم؟

باید از حق دفاع کنیم و در برابر باطل تسلیم نشویم، حتی اگر سختی هایی در پیش باشد.
با **توکل به خدا و صبر** می توانیم در مسیر درست بمانیم.

۹- نقش صبر و اعتماد به خدا در این ماجرا چیست؟

صبر و اعتماد به خدا باعث شد اصحاب کهف **در تصمیم خود پایدار بمانند** و از تهدیدها نترسند.
به همین دلیل، **خدا نیز آنان را نجات داد** و در نهایت، نامشان را جاودانه کرد.

۱۰- آیه ای از قرآن که به داستان اصحاب کهف اشاره دارد را بیان کنید.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى (سوره کهف، آیه ۱۳)

یعنی: «ما سرگذشت آنان را به حق برایت بازگو می کنیم؛ آنان جوانانی بودند که به پروردگارشان ایمان آوردند و ما بر هدایتشان افزودیم».

۳- نمونه سؤال ۲۰ نمره‌ای برای آزمون ماهانه

الف) سوالات چهارگزینه‌ای :

۱. دقیانوس مردم را به چه کاری واداشت؟
 الف) ایمان به خدا ب) پرستش خودش ☒
 ج) کار و تلاش د) نماز ☐
۲. خداوند اصحاب کهف را چگونه حفظ کرد؟
 الف) پنهان کردن در کوه‌ها ☐
 ج) فرستادن فرشته‌ها ☐
 ب) خواب طولانی ☒
 د) مهاجرت به کشور دیگر ☐
۳. معنای تحول در این درس چیست؟
 الف) تغییر مکان ☐
 ج) تغییر شغل ☐
 ب) تغییر فکری و ایمانی ☒
 د) تغییر لباس ☐
۴. ایمان واقعی چه اثری در انسان دارد؟
 الف) ثروتمند شدن ☐
 ب) آرامش و پایداری ☒
 ج) شهرت ☐
 د) مقام ☐

ب) کوتاه پاسخ :

۱- چرا ایمان باعث تحول انسان می‌شود؟

ایمان نیروی درونی است که به انسان جهت و هدف می‌دهد. کسی که ایمان دارد، رفتار و افکارش تغییر می‌کند و به خوبی، عدالت و خدمت به دیگران گرایش پیدا می‌کند. ایمان انسان را از درون متحول می‌کند و باعث می‌شود در برابر سختی‌ها استوار بماند.

۲- درس اصحاب کهف برای ما چیست؟

ماجرای اصحاب کهف به ما می‌آموزد که باید در راه حق استقامت کنیم، حتی اگر تنها باشیم. ایمان و توکل به خدا می‌تواند انسان را از خطرهای نجات دهد. همچنین یاد می‌دهد که خدا همیشه یاری‌گر انسان‌های مؤمن است.

۳- اگر شما در برابر ناحق قرار بگیرید، چه می‌کنید؟

در برابر ناحق باید شجاع بود و از حق دفاع کرد، حتی اگر سخت باشد. می‌توان با آرامش و ادب، ولی با قاطعیت، ناحق را رد کرد و در مسیر درست ایستاد. سکوت در برابر ظلم گاهی خودش نوعی همراهی با ناحق است.

۴- نقش صبر و امید در ماجرای اصحاب کهف را بنویسید.

اصحاب کهف با **صبر**، در برابر فشار و تهدید پادشاه ایستادند و با **امید به رحمت خدا**، به غار پناه بردند. همین صبر و امید باعث شد خدا آن‌ها را حفظ کند و نشانه‌ای برای دیگران قرار دهد.

ج (تشریحی):

۵- مفهوم تحول درونی را توضیح دهید و مثالی از زندگی خود بزنید.

تحول درونی یعنی تغییر مثبت در افکار، احساسات و رفتار انسان. این تحول زمانی اتفاق می‌افتد که فرد به حقیقتی پی ببرد یا تصمیم بگیرد بهتر زندگی کند.
مثال: وقتی فهمیدم کمک به دیگران آرامش می‌آورد، تصمیم گرفتم بیشتر به نیازمندان کمک کنم و این باعث آرامش درونی من شد.

۶- مقایسه کنید: ثروت و ایمان، کدام پایدارتر است و چرا؟

ثروت ناپایدار است چون ممکن است از بین برود، اما ایمان در دل انسان باقی می‌ماند و حتی پس از مرگ هم ارزش دارد. ایمان انسان را در سختی‌ها نگه می‌دارد، ولی ثروت بدون ایمان نمی‌تواند آرامش واقعی بدهد. بنابراین ایمان پایدارتر و باارزش‌تر از ثروت است.

خلاصه پاسخ‌ها:

۱- چرا ایمان باعث تحول انسان می‌شود؟

- ایمان = نیرو و جهت دهنده‌ی درونی
- سبب تغییر رفتار و اخلاق
- باعث پایداری در برابر سختی‌ها می‌شود

۲- درس اصحاب کهف برای ما چیست؟

- استقامت در راه حق
- توکل و اعتماد به خدا
- پاداش ایمان و پایداری

۳- اگر در برابر ناحق قرار بگیرید، چه می‌کنید؟

- دفاع از حق با آرامش و شجاعت
- سکوت در برابر ظلم = تأیید ناحق
- ایستادگی در مسیر درست

۴- نقش صبر و امید در ماجرای اصحاب کهف

- صبر: ایستادگی در برابر پادشاه ستمگر
- امید: اعتماد به نجات الهی
- نتیجه: حفظ و یاری خداوند

۵- مفهوم تحول درونی + مثال

- تغییر مثبت در فکر و رفتار
- نتیجه‌ی ایمان یا آگاهی

- مثال: تصمیم برای کمک به دیگران = آرامش درونی

۶- ثروت و ایمان؛ کدام پایدارتر است؟

- ثروت: زودگذر و ناپایدار
- ایمان: ماندگار و آرامش بخش
- نتیجه: ایمان ارزشمندتر از ثروت است

ایستگاه تفکر صفحه ۴۷

استفاده از نعمت عقل برای تملیخا چه فایده ای داشت؟

✓ پاسخ:

تملیخا با استفاده از نعمت عقل، راه درست را تشخیص داد و فهمید پرستش بت‌ها کار نادرستی است. او با فکر و اندیشه به خدا ایمان آورد و همراه یارانش در برابر پادشاه ستمگر ایستاد.

❖ نتیجه: استفاده از عقل باعث شد حقیقت را بشناسد، راه حق را انتخاب کند و از گمراهی نجات پیدا کند.

❖ استفاده از نعمت عقل برای تملیخا چه فایده ای داشت؟

- باعث شد درستی و نادرستی کارها را تشخیص دهد.
- فهمید پرستش بت‌ها نادرست و پرستش خداوند حقیقی درست است.
- با عقل خود راه حق را انتخاب کرد.
- از گمراهی و شرک نجات یافت.